

Era un dia tarda enllà; el sol, atrevit, s'entafurava entre el brancatge i fullam de les alzines frondoses i penetrava fins l'últim racó d'una de les moltes balmes que abunden a la contrada, en altres temps habitades per famílies humanes, protegides per rústecs murs, avui enrunats.

Per uns moments, oblidant la vida real, la meua imaginació es traslladà en aquells temps remots; i mirant a un racó molt fumats, em semblava llucar-hi un avi atiant els troncs al foc, mentre remanava l'olla de les farinetes, de les quals al vespre en soparia tota la família. Vora el foc, també l'àvia filant el cànem per teixir les teles vastes amb què es vestien i s'abrigaven. En un relleix de la roca, un farsell d'herbes medicinals, únic remei en les seves malalties i tropells; en un altre foradet de la fumada balma un

tros d'esca o teia ben torrada i el foguer o pedra foguera per poder revifar el foc quan s'apagava. En un racó de la rudimentària estança, els atuells rústecs indispensables per els usos domèstics. En un altre departament, darrera una paret tosca, el jas de palla on tota la família podia dormir, i en els dies i nits crus de l'hivern poder-se aixoplugar dels temporals i freds. Tot un confort.

A poca distància, damunt d'unes roques molsoses i allargassades, uns marrecs descalços i mig despallats, però amb uns ulls espurnejants com els dels esquiroles eixerits, corrien enjogassats l'un darrera l'altre, amunt i avall, mancats de joguines, però curulls d'alegria i natural satisfacció. Un tros enllà, unes cabres seguides dels seus cabrits que en veure la vesprada a prop, s'acostaven a la bal-

ma que els servia d'aixopluc per passar la nit. També una truja voltada dels seus porcells furgava la fullaraca buscant si encara hi quedava algun aglà per acabar d'omplir el budell.

Un xic enllà de la solana, els hereus, forçuts i colrats per el sol, esbotzaven la margera i amb còdols grossos feien paret, i així, a poc a poc construïen l'escalada de les feixes per poder sembrar els mestalls i les xeixes que els havien de donar el pa moreno, principal aliment per la família.

Quan vaig alçar els ulls, el sol ja s'havia amagat darrera la serralada de ponent. Era hora de tornar a casa. Tot havia estat un somni. Són tantes les vegades que la natura ens convida a somniar!

J. Sanglas

COL·LABORACIONS

CARNER: FIDEL, MALGRAT TOTS

El passat febrer s'han complert els cent anys del naixement de Josep Carner i Puig-oriol, el gran poeta de Catalunya. S'han dit moltes coses d'ell i se'n diran moltes

més encara. Precisament jo no sóc pas la persona més adequada per a dir-ne gaires, car si bé el meu personal gust estètic m'ha fet llegir i rellegir la seva poesia i la seva

prosa, m'ha mancat temps i serenitat per a saborejar-les a pler i xopar-ne suficientment la meua vida. Cosa que certament és necessària per a poder-ne escriure amb una mica de profit.

De Carner, però, m'ha frapat sempre una virtut tan altament conreada (i tan necessària com ens és avui, a fe de món!) i tan ben reflectida en els seus poemes, que no puc pas, en aquesta avinentesa, deixar de parlar-ne.

Carner fou un dels homes més fidels a la seva condició de català, «la millor cosa del món» segons ell mateix declara en una de les **Cançonetes del «Déu-nos-do»**. I en una època que el seu màxim mentor no n'havia pas donat gens de bon exemple!

Quan el gener de 1921 marxava a Gènova, segurament no pensava que la seva estada fora de Catalunya seria tan llarga. Tan llarga, que havia de durar fins a la seva mort (encara en el seu darrer exili de Brussel·les), l'any 1970.

Carner viu fora de Catalunya, com a diplomàtic de l'Estat espanyol, però no deixa mai d'escriure en català, de publicar en català, de pensar com a català. Sempre fidel a la llengua. Són una vintena de llibres de prosa i de poesia, de contes i de teatre, escrits tots en català des de terres forasteres.

L'any 38 deixa la carrera diplomàtica però roman, en un exili vol-

gut conscientment, a França: fidel als seus deures cívics, com a bon demòcrata.

Vergonyosament, quan el 1967 voldrà tornar a Catalunya, als seus 83 anys, es toparà amb uns «falsos doctors de la llei» de la cultura catalana (que n'hem tingut, com en totes les cultures n'hi ha, és clar) que l'obligaran moralment a quedar-se fora amb la malèvola excusa de seguir-lo necessitant com a «símbol». I ell, fidel fins a l'extrem al que creia que era l'interès dels homes de la seva terra, es quedarà a Bèlgica i no retornarà fins que, ran de la mort, no podrà resistir més el crit de la terra. Fidel fins a suar sang!

Per tot això, un home com ell, podia ben dir amb tota propietat, en el seu **Cant de presència**:

«Què'hi fa que m'atenyi la posta corbat al caliu d'uns altres escons? No he mai abjurat aquella infantesa que tu vas guarnir de cançons».

I, malgrat tot i tots, la seva esperança permanent:

«I mentre tos cims no s'esfondrin i al bat de les ones on es negui ton pla,

al cel, a la terra, i a l'àngel, i al monstre la veu dels qui resten, la pols dels qui manquen ton nom redirà».

Com un nou Jonàs que ens fou tramès per a predicar-nos la **conversió** a les arrels del país, esperava, encara, que l'amor fos més gran que la justícia i se'l deixés gaudir de les coses senzills i castes, petites però fonamentals, que els que lluiten incansablement per la terra tenen dret a poder fruit:

«Oh jaç, oh font que corre, oh tast de marinada, ull d'or mirant per les escletxes del parral, i a l'hora que estavella la calda empolegada, ombra segura d'un penyal».

No demanava pas molt, certament: però ni aquesta darrera il·lusió no li fou concedida més que a comptagotes.

Almenys, que el seu sacrifici extrem ens faci adonar de les exigències que avui té, per a nosaltres, la fidelitat a Catalunya. I que ens esperoni a complir-les, en aquest Centenari, el seu record.

Lluís Badia i Torras

EL SILENCI I L'ACCIÓ

Quan no sentim cap mena de so, és a dir, quan hi ha absència de veus, de sorolls, de música, etc., aleshores diem que hi ha silenci. Però avui, arreu, difícilment podem trobar «silenci». A les grans ciutats, ja és quasi impropri d'esmentar aquesta paraula; a les zones rurals, la mecanització, els transistors, els tecnosons a les discoteques i de tota mena de fonia, envaeixen cada vegada més fins l'últim espai verd. «¿On trobarem, doncs, el silenci? Ja no ho sabem! Però, què és el silenci i per què serveix?» Aquestes exclamacions i aquests tipus de demandes són l'evidència d'un llum d'alerta per l'ésser humà d'avui. El brogit ja és una constant en la nostra vida, i el tenim tan arrelat, que ja no podem passar sense ell. Ens angoixa el silenci, i si hi és, el considerem potser un enemic que cal combatre.

Certament que estem imbuïts en el món del so, i aquesta constatació és molt important, més del que sembla. Empassar-se constantment so, i tot el que duu al darrera, com són missatges, ideologies, sensibilitzacions, doctrines, manipulacions, etc., tota aquesta riuada d'elements externs a nosaltres, pot ofegar el fèrtil potencial de la nostra personalitat i deixar infeconda l'actualitat fluïda i creativa de la nostra persona humana.

Arribats en aquest punt, comencem a ser persones sotmeses i dominades per tots els esdeveniments externs que ens envolten i, com a conseqüència, restem absents del protagonisme de les nostres vides. Tal com afirma un humanista actual, «esdevenim persones activistes més que persones en acció»; perquè l'activisme es dona en la persona de ment inque-

ta i immersa en el que de polifacètic incontrolat ens envaeix i ens ofega.

L'acció, en canvi, és pròpia d'una personalitat amb ment reflexiva i cauta, que porta endavant la pròpia iniciativa amb el respecte degut a la peculiar manera de ser de cada un de nosaltres.

El so, el brogit, la invasió exterior, obstaculitza sovint de poder escoltar-nos a nosaltres mateixos. El silenci, l'absència d'elements exteriors, certament que ens possibilitarà poder descobrir el meravellós i ric potencial humà que poseïm. Un potencial que demana ser viscut i actualitzat amb l'acció pròpia de viure plenament i amb goig la nostra vida.

Ramon Duran
De l'Àmbit Maria Corral